

اپرا وینفری؛ چهره‌ای که باید از نو شناخت

اپرا و تاثیراتی که در رواج روان‌شناسی‌های زرد داشته است

66

کمپانی اپرا وینفری (هارپو) پر است از سلسه روان‌شناس نماهایی که کتاب‌های زرد پرفروش عام‌پسند تولید کرده‌اند. بعدها، استیو هاروی، مجری معروف این روزهای رسانه‌های جهان که وی هم مجری، کم‌دین و بازیگر بود به عنوان روان‌شناس در برنامه‌ها گنجانده شد

این روزها تشخیص روان‌شناسی زرد بسیار دشوار شده است. این تشخیص ندادن فقط به بازار روان‌شناسی ایران محدود نمی‌شود. روان‌شناسی زرد سال‌هاست که در جهان رواج یافته و به تبع گسترش آن، شاهد طیف وسیعی از روان‌شناسان زرد بودیم که به عنوان الگوبه جهانیان معرفی شد اما شاید کمتر بدانیم مبدأ روان‌شناس زرد یا بهتر بگوییم روان‌شناسان زرد که امروزه مبتلا به کشورهای جهان و از جمله کشور ماست از کجا آغاز شده است؟ در میان اسامی فراوان در روان‌شناسی زرد به چهره‌ای برخورد خواهیم کرد که احتمالاً برای بسیاری از زنان جهان نماد قدرت، ثروت و نفوذ است. وی در میان قدرتمندترین افراد جهان در رتبه ۴۵ قرار دارد و از چنان نفوذ چندجانبه‌ای در میان افکار عمومی آمریکا برخوردار است که با حمایت و جهت‌گیری خود می‌تواند یک کتاب یا رئیس جمهور را در این کشور به موفقیت برساند. بله مادر مورد اپرای وینفری پر نفوذ صحبت می‌کنیم اما قبل از آن به انواع قالب‌های مختلف روان‌شناسی زرد نگاهی می‌اندازیم.

مهسا جلوه

روزنامه نگار

برنامه مستقل در اختیار او قرار دهد. مک‌گرو در برنامه دکتر فیل که هر روز بعد از ظهر پخش می‌شد به سؤالات روان‌شناسی و خانوادگی مردم پاسخ می‌داد. سال ۱۹۹۵ او که دفتر وکالت داشت در جریان دادگاه اپرا راجع به نظراتی که در مورد جنون گاوی داده بود به او بسیار کمک کرد. پس از موفقیت اپرا وینفری در دادگاه، مک‌گرو به‌طور منظم در برنامه او حاضر شد تا این‌که از سال ۲۰۰۲ اپرا یک برنامه روزانه به او اختصاص داد. به زودی دکتر فیل یکی از مهمان‌های دائمی برنامه اپرا وینفری شد و با کمک او برنامه‌اش را با مجوز بازپخش شروع کرد. این برنامه به کمپانی اپرا وینفری، (هارپو) متعلق است. دکتر فیل از این برنامه معروف شد و سال‌ها بعد یک مدرک افتخاری روان‌شناسی تجربی دریافت کرد و اپرا وینفری که در رسانه‌های آمریکا از نفوذ بالایی برخوردار است به نوعی مجوز استفاده از افرادی را که تحصیلات روان‌شناختی ندارند و صرفاً تجارب شخصی خود را بازگو می‌کنند، صادر کرد. کمپانی اپرا وینفری (هارپو) پر است از سلسه روان‌شناس نماهایی که کتاب‌های زرد پرفروش عام‌پسند تولید کرده‌اند. بعدها استیو هاروی، مجری معروف این روزهای رسانه‌های جهان که وی هم مجری، کم‌دین و بازیگر بود به عنوان روان‌شناس در برنامه‌ها گنجانده شد. استیو هاروی، نویسنده کتابی با عنوان «مثل یک زن رفتار کن، مثل یک مرد فکر کن» است که تیتراژ کتاب، خودگوی نوع روان‌شناسی و توهین آشکار به زنان است. اپرا بعدها کمپانی خود را بر همین مبنا گسترش داد و به صورت پنهان و آشکار به حمایت از افرادی پرداخت که بازیگر یا کم‌دین قابلی بودند و حتی در زندگی شخصی یک یا دوازده ناموفق را در کارنامه خود داشتند و این شکست‌ها را ابزاری برای انتقال تجربیات از سوی این افراد می‌دانست.

مقایسه کوتاه بین برنامه‌های رسانه‌های جهان و آنچه در رسانه ملی اتفاق می‌افتد، گویای آن است روان‌شناسانی که در رسانه ملی دعوت می‌شوند، از استادان برجسته، ممتاز و اعضای هیأت علمی هستند که علاوه بر اخذ مجوزهای لازم در نظام سلامت دارای تخصص مرتبط و حسن شهرت و رفتار اجتماعی هستند. مطالبی که آموزش می‌دهند از منظر روان‌شناختی و روان‌درمانی است و برای شعور مخاطب و نهاد خانواده ارزش والایی قائل هستند اما همچنان اپرا تلاش می‌کند تا پر قدرت‌تر از قبل، روان‌شناسی زرد را گسترش دهد و تاکنون توانسته مخاطبان بسیاری را با خود همراه کند؛ اتفاقی که در طولانی مدت قطعاً می‌تواند و توانسته لطمه فراوانی بر پیکره روان‌شناسی وارد کند.

روان‌شناسی عامه‌پسند در قالب بلاگ: اشخاصی که هیچ تخصص خاصی درباره روان‌شناسی ندارند و در این زمینه دست به تولید محتوا می‌زنند. این افراد عموماً آنچه را می‌گویند تجارب موفق یا ناموفق خودشان است که بدون هیچ پشتوانه روان‌درمانی و در قالب خاطره یا قصه در اختیار مخاطب قرار می‌دهند.

برنامه‌های اینترنتی: یادتان باشد بسیاری از برنامه‌های اینترنتی به دنبال افزایش بازدید هستند و حرف‌هایی که در خصوص روان‌شناسی در آنها مطرح می‌شود، پایه‌های علمی ندارد یا راهکارهایی غیرکارشناسانه ارائه می‌کنند. مانند صفحات فضای مجازی که اخیراً به وجود آمده و عمده محتوای آن جامعه زنان را مورد هدف قرار داده است به عنوان مثال، در یکی از این صفحات یک خانم که خود را روان‌شناس معرفی می‌کند در حالی که لیسانس حسابداری دارد به زنان توصیه می‌کند اگر کفش پاشنه بلند را از سبک زندگی خود حذف کنید، همسران دیگر شما را دوست نخواهد داشت. محتوای اینچنینی بدون پایه و اساس علمی بیش از ۸۰ درصد فضای مجازی را به خود اختصاص داده است.

کتاب‌های خودآموز: کتاب‌های خودآموز هم می‌توانند با هدف فروش بیشتر مملو از توصیه‌های بیهوده‌ای باشند که اساس علمی ندارند. دوره‌های آموزشی محتوایی که در سطح اینترنت هم به فروش می‌رسند معمولاً چنین ویژگی‌هایی دارند. کتاب‌هایی که این روزه درصد بالایی از بازار روان‌شناسی زرد را

به خود اختصاص دادند. برنامه‌های گفت‌وگو محور تلویزیونی یا پادکستی: این برنامه‌ها برای جذب مخاطب، اقدام می‌کنند به ارائه راهکارهای کپسولی از سوی روان‌شناسان عوام‌فریب. در بعضی از این برنامه‌ها که در قالب پادکست یا برنامه‌های اینترنتی ارائه می‌شوند افراد غیرکارشناس نظرات کارشناسانه می‌دهند.

حالا می‌توانیم شفاف‌تر به بحث اصلی خود بپردازیم که اپرا وینفری چه کرد که به عنوان مبتکر و مروج روان‌شناسی زرد در جهان لقب گرفته است. اپرا وینفری، شخصی را به نام فیل مک‌گرو وارد برنامه و رسانه خود کرد. این شخص که در حال حاضر به دکتر فیل معروف است تا قبل از برنامه اپرا وینفری حتی سالیان بعد از این برنامه فقط لیسانس هنر داشت و به عنوان بازیگر و نویسنده آمریکایی شناخته می‌شد. ابتدا مک‌گرو، چند بار به عنوان مهمان در برنامه (اپرا) حاضر شد و به سؤالات بینندگان پاسخ داد. پس از این‌که در این برنامه به شهرت رسید، اپرا تصمیم گرفت یک